ڕاپرسی کوردستانیانی دەرەوە

شێرزاد خه راجیانی
shirzad@malmo2.net

چه ند ئه نجامی هه ڵبژاردنه کان ، ڕوڵی کورد لای ئه مریکا و هێزه عێراقیه کان کاریگه رتر ده کات و مه رج و داوا ڕامیاریه کانی ده سه پێنێت له هاوکێشه ی نێوان ده سه ڵات و ده ستووری داهاتوودا. هه ڵبژاردنه کانی سه ربه خۆیی (بزووتنه وه ی ڕیفراندۆم) له کوردستان یش به هه مان کێش ڕوڵ ده بینێت با به فه رمیش فه رامۆش بکرێت له دان و سانه ڕا میاریه کاندا.
ده نگدانی 95%-98% خه ڵکی کوردستان بۆ سه ربه خۆیی وه ك چۆن کارتێکی به هێزی سه رکردایه تی کورده ، لایه نی ئه مریکی و عه ره بی عێراقیش به هه ند وه ری ده گرن و فشاری کورده له به رامبه ر فشاری به رامبه ردا . گرنگی و بایه خی ڕاپرسی بۆ سه ربه خۆ یی ها وکات و هاو شوێنی هه ڵبژاردنه کانی په رله مانی کوردستان و عێراق بوو که ڕێکخراوه جیهانی و ناوچه ییه کان چاودێریان کردووه و ماس مێدیا ش له بارو دۆخی سه ربه خۆ و دیموکراتیدا ڕۆشناییان خستۆته سه ر پرۆسه که .. به کورتی ده کرێت بلێین هه ڵبژاردنه کانی کوردستان (هه ر چواریان) له بار و دۆخێکی نێو نه ته وه یدا ئه نجام دراون که ته واو یاسایی و ده ستوورین وه ك پێوانه جیهانیه کان ده یکه نه مه رج.

له کێشه ی ده سه ڵات و ده ستووری داهاتووی عێراق ، چه ند ئه مریکا سه نته ری بڕیار و ده سه ڵات ده بێت و یاری به چه ند داشێکی لایه نه کانی عێراقی ده کات ، واش بۆچونه کانی هێزه ناوچه یی و جیهانیه کانی تر به تایبه ت (EU) به هه ند وه رده گرێت.
هه ڵبه ت ڕامیاری وولاتانی یه کێتی ئه ورو پا ، دید و بۆچوونی خه ڵکی ئه ورو پایه.
ئیمرۆ ژ ماره یه کی زۆر و به رچاوی خه ڵکی کوردستان یان ئه وروپین یان له گه ڵ ئه وروپی ده ژین. هه روه ها ئه زموونی 15 ساڵی کوردستانی باشوور له گه ڵ ڕێکخراوو ده زگا ده وڵه تی و ناده وڵه تیه کانی ئه وروپا و جیهان پردێکی په یوه- ندی دروست کردووه ، که به رووخانی ڕژێمی سه دامیش هه موو ته گه ره کانی به رده م په یوه ندیه کان ته خت بوون. هه موو ئه مانه دۆستایه تیه کی له ئاستی ده وڵه تی و شه قامی ئه وروپی بۆ کورد ده سته به ر کردووه. که ده کرێت ژیرانه بۆ خزمه تی مه سه له که مان به باری پۆزه تیڤانه دا بشکێته وه. هه ر وڵاتێکیش خوازیاری په یوه ندی ئابووری یان ڕامیاری بێت له گه ڵ ده وڵه تی دا هاتووی

عێراق ، ڕۆڵی کورد دە خوێنێتە وە لە و پە یوە ندیانە دا.

بۆیە پێویستە بزووتنە وە ی ڕیفراندۆم ئە زمونی کوردستان لە دە رە وە دووبارە بکاتە وە، یە کە م وە ك مافێکی سرووشتی کوردستانیانی دە رە وە مافی ئە وە یان هە یە لە پرسێکی وا نە تە وە یی چارە نوسسازدا پرسیان پێبکرێت، و بێبە ش نە بن.

ڕاپرسیە کی وا میکانیزمی ئاسانتر دە بێت لە هە ڵبژاردنی عێراق ، چونکە دە کرێت لە کە ناڵی دیپلۆماسی یە وە ناوی هە موو ئە و کوردانە وە ربگیرێت کە دە نگیان بۆ لیستی 130 داوە .
ئە و کات دە کرێت لە هە موو شار و گوندێکی ئە م جیهانە دا لە تاقە ڕۆژێکی پشوودا پرۆسە کە جێبە جێ بکرێت ، وە ك کار ئاسانی تە کنیکیش کوردستانیانی دە رە وە پسوو ڵە ی دە گدانیان هە ڵگرتووە. کە بار و دۆخی ڕاپرسیە کی لە م جۆرە، میکانیزمی ئاسانە کە دە کرێت لە ڕێی پۆستیشە وە دە نگ بدرێت ، بە بڕوای من گە ر سە رکردایە تی ڕامیاری خە ڵکی کوردستان توانای ئابووری واتە پارە ی بۆ تە رخان بکات ، هە موو پێویستیە کانی تری ئامادە و ئاسانە ، ئە گە ر ویست و بە رنامە ی پرۆسە کە یە کگرتووانە بێت.
گە ر IOM بە هە ر بیانوویە ك داوایە کی لە م جۆرە ڕە ت بکاتە وە ، وا کۆمە ڵێك ڕێکخراوی تر و دە زگای جۆراو جۆری تری ئە وروپی و جیهانی هە ن کە قە رە بووی ڕۆڵی UN بۆ یاسایی پرۆسە کە دە کە نە وە.
گرنگی و بایە خی پرۆسە یە کی لە م جۆرە ، چۆن تە واو کە ری ڕاپرسی خە ڵکی کورستانە بۆ سە ربە خۆیی ، کارتێکی بە هێزی تریشە کە سە رکردایە تی ڕامیاری خە ڵکی کوردستان بۆ هە ر فشارێکی ئە مریکی و عێراقی و ناوچە یی و جیهانی دە توانێت بە کاری بهێنێت لە دانوو سانی مێژوویی چارە نووسسازی وە ك ئیمڕۆ کە داها تووی چە ند سە دە یە کی نە وە کانی داهاتووی خە ڵکی کوردستانی پێوە بە ندە داهاتوویە ك کە خە رمانی 80 ساڵی شۆڕش و قوربانی دوێنێ و سبە ینێش بە پە رلە مانی عێراق و دە ستووری عێراقێك دە سپێرێت کە کورد کە مینە ی نە تە وە یی کێشە یە کی نە تە وە یی یە تیایدا.